

Austatud Juridica 300. numbri lugeja!

Just selliste sõnadega juhatas Juridica esimene peatoimetaja, tollal 40-aastane professor Paul Varul ajakirja 30 aastat tagasi sisse. Selle vahega, et tookordne number oli järjekorras esimene.

300. number! Kallid autorid ja lugejad, teiega koos oleme teinud ajalugu. Ja see on elav ajalugu. Näiteks oli 2022. aastal kahekümne enim netis vaadatud/allalaaditud artikli hulgas Raul Naritsa 1998. aasta „Eesti õiguskord ja väärtusjurisprudents“. Eesti õiguskorrast kirjutab siinses numbris Madis Ernits. Võimalik, et see või mõni teine tänane artikkel on aktuaalne ka 25 aasta pärast. Nii otsustasime, et me ei anna välja mitte ainult 300., vaid korraga ka 301. numbri. Juridica ei lõpe siin.

Paul Varul sõnastas esimeses toimetaja veerus Juridica eesmärgid. Peamiseks oli uute seaduste kommenteerimine, aga ka side *alma mater*'i ja vilistlaste vahel ning praktikute teoreetiliste teadmiste täiendamine. Siinses numbris on üks vastse seaduse selgitus: 1. novembrist jõustuva juriidilise isiku kriminaalvastutuse uut regulatsiooni kommenteerib Markus Kärner. Täna tegeleb Juridica aga peamiselt teoreetilise teadmise vahendamisega. Teaduskonna roll ei ole siin vähetähtis. Tervelt 43% möödunud aasta autoritest olid teadustöötajad – tõsi, mitte ainult Tartu Ülikoolist.

Mis veel on muutunud? Artikleid on vähem, aga numbri maht on kasvanud. Kõige ilmekam näide on esimeses numbris ilmunud kohtulahendi kommentaar, kus Peeter Jerofejev analüüsis kaht kaasust, kumbagi paari lausega. Laura Aiaotsa ja Anneli Soo analoogne kommentaar siinses numbris võtab enda alla 15 lehekülge.

Viimane aeg on rääkida siinse numbri kokkupanemise põhimõtetest. Nagu Peep Pruks kirjutab, sõelusime välja autorid, kelle loometööd vaadati ja laaditi alla viimasel neljal aastal netist enim. Pakkusime neist esimesele kolmekümnele võimaluse avaldada artikkel enda valitud teemal käesolevas juubeliväljaandes. Enam kui kolmandik neist tuli selle ideega kaasa, mõnel juhul ka kolleege kaasates. Lisasime Evelin Lopmani artikli, kes oli varmalt valmis täiendama Kärt Vaarmari eelmise numbri käsitlust kliima kaitsmisest ja number oligi koos!

Aitäh teile, kelle kaasabil me ikka ja alati oleme saanud numbri kokku! Uskumatu küll, aga teid on olnud üle tuhande! On olnud häid aegu, on olnud halvemaid. Praegune maailma mastaabis halb aeg on artiklite mõttes osutunud heaks. Üks siinse numbri autor kirjutas mulle: iga kord mõtlen, miks küll ma sellega tegelen. Jah, toimetus ei tee autori elu mõnikord kergeks. Aga loodetavasti on selle võrra lugeda kergem.

No ei ole ju kerge! Tsitaat lugejalt: loe neid juriidilisi kuivi tekste ja võitle unega. Kas õigustekst peab olema kuiv? Mõnedki meie värvika esitluslaadiga autorid on näidanud, et saab ka teisiti. Kuivus/mahlakus on stiili küsimus, millesse toimetus enamasti ei sekku. Aga öelda peab midagi olema. Pea miljon vaatamist/allalaadimist viimase nelja aasta jooksul näitab, et on. Kui ilma autoriteta ei saa Juridicat teha, siis ilma lugejata poleks tegemisel mõtet. Aitäh teile, lugejad, kes te sellele kõigele mõtte annate!

Mida toob tulevik? Riigikohtu esimees Villu Kõve räägib järjest rohkem tehisintellektist. Ka siinses numbris on ära toodud tekstirobot ChatGPT juubelikõne. Koolitoid ta juba teeb, ilmselt on varsti järg artiklite käes. Aga ma olen veendunud, et õigust mõistma teda lubada ei tohi. Mitte sellepärast, et siis pole juristidel enam tööd ja leiba, vaid inimeses on midagi palju enam kui arvutis. Meie väärtushinnangud peavad jõudma sinna, et oskaksime seda taas näha. „Kolm kõige suuremat pahet tunduvad olevat tõhusus, täpsus ning soov saavutuste ja edu järele. Need kõik teevad inimese väga õnnetuks ja närviliseks“ (Lin Yutang).

Õnne meile kõigile ja rahu!

Katrin Prükk